

Četvrtak, 29 Prosinac 2022

UTJECAJ PROJEKTA GORNJI HORIZONTI NA PODRUČJE DUBROVAČKO – NERETVANSKE ŽUPANIJE (V)

Malostonski zaljev već je jednom bio „šokiran” zbog uređenja toka Trebišnjice

Vedran Kunica

Foto: Božo Radić / CROPIX

Piše: Nikolina Metković

Malostonski je zaljev zbog povoljnih hidrografskih uvjeta idealan za uzgoj i razvoj školjkarstva pa se baš u njemu i uzgoji 95 posto kamenica u Hrvatskoj. Za uzgoj kamenica hidroenergetski projekt Gornji horizonti, kojega Republika Srpska postupno realizira, mogao bi biti poguban.

Magistar akvakulture Vedran Kunica upozorava kako na uvjete važne za uzgoj kamenica u Malostonskom zaljevu najviše utječu snažni podvodni izvori slatke vode.

- Promjene na kamenicama primijećene su još 70-tih godina prošlog stoljeća i mislim da je najveći šok za eko sustav Malostonskog zaljeva bilo uređenje toka Trebišnjice, odnosno sprečavanje plavljenja Popova polja u BiH. To je bio najveći šok koji je zaljev doživio u svojoj prošlosti. Tada je spriječeno da ogromne količine pitke vode utječu u Malostonski zaljev. Primjer je dio zaljeva na Bistrini gdje su bile dvije ogromne podzemne vrulje, koje više skoro uopće nisu vidljive, a u prošlosti su bile stalno aktivne, posebno u razdobljima kad bi poplavilo Popovo polje. - kazao je Kunica.

I dok naglašava kako bi svaki dodatni udarac bio loš za Malostonski zaljev, u Republici Srpskoj zbog korištenja potencijala voda za proizvodnju struje, vode iz sliva Neretve spletom tunela, kanala i brana postupno prevode u sliv Trebišnjice. Smanjenje dotoka pitke vode iz Neretve u Malostonski zaljev, ističe Kunica, itekako će utjecati na uzgoj kamenica.

- Malostonski zaljev je specifičan jer veliki dotok slatke vode utječe na ekosustav na način da regulira temperaturu vode i donosi hranjive tvari. Kad je Trebišnjica obuzdana kanalima kako bi se spriječilo plavljenje Popova polja bilo je to jako stresno za eko sustav Malostonskog zaljeva jer su tada primijećene velike negativne promjene na školjkama. Smanjenje dotoka slatke vode iz Neretve imalo bi dodatno loš utjecaj na zaljev jer bi smanjenje vode vuče sa sobom smanjenje hranjivih tvari, posebno kroz segment termoregulacije jer je naš zaljev različit od ostatka okolnog mora upravo zbog temperaturnih razlika i količine hranjivih tvari koje su posljedica dotoka slatke vode. - kazao je Kunica.

- Definitivno neće doći do pomora kamenica, ali će biti dodatnih problema za školjkare jer smanjenjem dotoka slatke vode dolazi do temperaturnih razlika koje utječu na mortalitet školjki. Zbog pojačane slanosti vode pojavljuju se neki novi obraštajni organizmi. Oni povećavaju rad koji je potrebno uložiti da bi se došlo do konzumne veličine školjke. Niz je faktora koji utječu na uzgoj kamenica, a definitivno mogu zaključiti da nema pozitivnog već samo negativnog učinka na školjke. Nama ostaje za nadati se da oni ipak neće biti toliko negativni, odnosno da neće dovesti do prekida tradicije uzgoja školjki u Malostonskom zaljevu. - kazao je Kunica i dodao kako su promjene na školjkama vidljive zadnjih 40-tak godina.

Foto: Denis Jerković / CROPIX

- Promjene se već događaju zadnjih 40 – tak godina. Rast kamenica se usporava, a posebno je izražena prisutnost obraštajnih organizama, odnosno njihov spektar jer pojavljuju se nove vrste tih organizama. - kazao je i dodao kako obraštajni organizmi školjkarima u uzgajalištima kamenica stvaraju velike probleme.

- Školjkari moraju ulagati puno više truda i rada u čišćenje obraštajnih organizama nego što su to radili 70-tih i 80-tih godina prošlog stoleća. U potpunosti se mijenja način rada i znatno se povećala količina truda oko čišćenja tih obraštajnih organizama koji jako utječu na brzina rasta školjkaša što ukazuje na količinu hranjivih tvari.- rekao je Kunica.

- Obraštajni organizmi nisu štetni organizmi, oni se prirodno pojavljuju u različitim eko sustavima, ali neki od njih, koji ranijih godina nisu bili prisutni u Malostonskom zaljevu, pojavljuju se posljednjih godina i razmnožili su se u velikim količinama. Nisu to invazivni strani organizmi, ali njihova prisutnost je jako povećana tijekom zadnjih desetljeća, a njihova količina na samim uzgajalištima i školjkašima je značajno veća i to nekad izgleda jako, jako loše i zbog njih dolazi do blokade rasta školjkaša, a u većim količinama obraštajni organizmi dovode i do pomora samih kamenica. - naglasio je Kunica te dodao kako školjkama treba što više slatke vode.

- Kroz slatku vodu školjke dobivaju nutrijente koji s tom vodom dolaze je su oni temelj i osnova za rast i razmnožavanje fitoplanktona koji je hrana kamenicama. Osim što je iznimno važna za stvaranje fitoplanktona, pitka voda, odnosno njezin izostanak u Malostonskom zaljevu, mijenja i njegovu termiku, temperaturu. Promjene temperatura s druge strane potiču i strujanja, sve su to karakteristike koje razlikuju Malostonski zaljev od ostatka mora, a posljedica su značajnog dotoka slatke vode. - pojasnio je Kunica.

- Malostonski zaljev je kao jedan ogroman sakupljač oborinskih i podzemnih voda, s jedne strane Pelješca, s druge strane Primorja, odakle se voda kroz podzemlje i s bočnih brda, zajedno s nadzemnim tokom Neretve slijeva u zaljev. Bez tih voda Malostonski zaljev bio bi slaniji. Specifičan je upravo zbog dotoka slatke vode. - rekao je magistar akvakulture Vedran Kunica.

U nastavku teme: Ana Musa, dugogodišnja ekološka aktivistica o projektu Gornji horizonti

Sadržaj je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

**Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autorice*
